

باغ کلبه‌ای Cottage Garden

مهنوش رضایی

پژوهشگر گروه تحقیقات باغ گیاه‌شناسی ملی ایران، پست الکترونی: mlrezai@gmail.com

مقدمه

ها را که کنار چندین گیاه گلدار رنگارنگ در هم آمیخته بود، کاشتند. حدود اواخر قرن هجدهم، اعضای اعیان و اشراف‌زادگان، این باغ‌های کلبه‌ای را به شکل یک سبک کاشت، اجرا و نسخه اختصاصی خود از این باغ‌ها را ایجاد کردند. پس از آن بود که باغ کلبه انگلیسی به محیطی پر از گل تبدیل شد که امروزه خیلی‌ها آرزوی آن را دارند. در کشور ما نیز این سبک کاشت باغچه به خوبی می‌تواند در باغچه‌های خانگی، مجتمع‌های مسکونی، اقامتگاه‌های گردشگری و برخی باغچه‌های خانه‌های ویلایی کاربرد داشته باشد.

تصویری از یک باغ با بوته‌های درهم تنیده، گیاهان پر گل و رنگارنگ با حصار چوبی قدیمی و انبوهی از گل‌های بالا رفته از آنها در کنار یک خانه کوچک، می‌تواند بسیار جذاب باشد. باغ‌های کلبه‌ای با باغچه‌های خانگی غیر رسمی، اولین بار توسط کارگران بریتانیایی ایجاد شدند که زمین کوچکی داشته و وقت کمی برای رسیدگی به گیاهان باغچه خود داشتند. آنها به گیاهانی که در دسترس باشد، برای استفاده در غذای خانواده و یا درمان بیماری‌ها نیاز داشتند. برای زیبایی بیشتر این گیاهان را با ترکیبی از گل‌های زیبا می‌کاشتند. به این منظور سبزیجات، گیاهان و بعضی میوه-

ویژگی‌های باغ کلبه‌ای Cottage Garden

در اینجا به چند ویژگی باغ‌های کلبه‌ای اشاره می‌شود:

بدهند، نرده‌های چوبی ساده و همچنین نرده‌های مشبک که می‌توانند پایه‌های خوبی برای گیاهان بالارونده گلدار مانند کلماتیس، نیلوفر و انواع رزهای بالارونده باشند.

۱. این باغچه‌ها معمولاً محصور هستند. از آنجا که باغ‌های کلبه‌ای عموماً کوچک هستند، نمای حصار اطراف این باغچه‌ها تاثیر زیادی بر زیبایی آن دارد. حصارهای چوبی که حالت قدیمی و سنتی به باغ

از آجرهای قدیمی، کاشی و سنگ استفاده کرد. پوشش‌های نرم مانند تراشه‌های چوب و سنگ‌ریزه نیز تا زمانی که لبه پیاده روها لبه دار باشد تا بتواند این مواد را در محدوده مسیر نگه دارد، گزینه‌های خوبی هستند.

۴. ترکیب رنگ و مطابقت گیاهان یکی دیگر از ویژگی‌های این سبک باغچه است. در این سبک بی‌محابا می‌توان رنگ‌ها را با هم ترکیب کرد. به طور مثال می‌توان گل انگشتدانه را کنار انواع رز کاشت.

۵. برای تکمیل این باغ رویایی می‌توان از افزودن عناصری غیرگیاهی استفاده کرد. این بخش کاملاً سلیقه‌گی است. اضافه کردن یک چرخ دستی قدیمی در گوشه‌ای از باغ یا مجسمه‌ای با پوشش خزه روی یک پایه سنگی و یا افزودن ابزارهایی مانند فانوس و ظروف سنگی، همگی بخشی از تابلوی باغ کلبه‌ای می‌شوند. افزودن این عناصر ضروری نیست ولی به زیبایی باغ می‌افزاید.

۶. در نهایت ویژگی آخر این باغ‌ها آزادی عمل در آن-هاست. اینجا از کادربندی و مرزبندی بین گیاهان استفاده نمی‌شود. هر چیزی که نظر بیننده را جلب کند به همان توجه می‌شود. در کل به نظر می‌رسد که گیاهان به صورت تصادفی کنار هم کاشته شده‌اند.

۲. در این باغچه‌ها تراکم نسبتاً زیاد و قرارگیری تقریباً تصادفی گیاهان کنار هم، از ویژگی‌های مهم این سبک کاشت است. ترکیب گیاهان چند ساله و یک-ساله در کنار هم توجه ویژه‌ای برای تغذیه خاک و کنترل آفات و بیماری‌ها می‌طلبد. خاک ارگانیک خوب و غنی باعث می‌شود که از روز اول بسترهای گیاهان بسیار زیبا به نظر برسند و گیاهان سالم مانده و به خوبی رشد کنند. باید اطمینان حاصل کرد که مقدار زیادی کمپوست در خاک وارد شده و از ورمی‌کمپوست، کودهای طبیعی پوسیده و خاک برگ مناسب به اندازه کافی استفاده گردد. همچنین پوشاندن خاک با مالچ‌های طبیعی مانند چپیس چوب (خرده‌های چوب یا خاک اره رنگ نشده) و یا گونی‌هایی با الیاف نخی می‌تواند با حفظ رطوبت در خاک و همچنین باعث جلوگیری از تغییرات زیاد دمای محیط اطراف گیاهان شده و باعث سلامت بیشتر گیاهان شود.

۳. برای پیاده‌روها از مسیرهای منحنی استفاده می‌شود. مسیرهای پیاده‌روها در این سبک منحنی و با انحناهای نرم وجود دارد. این شکل مسیرهای پیاده‌رو، چشم‌نواز و از طرفی حس آرامش یک محیط خانوادگی را القا می‌کند. برای پوشش این مسیرها می‌توان از روکار سخت مانند سنگ، آجر یا ترکیبی

معرفی برخی گیاهان مناسب کاشت در باغ کلبه‌ای یا باغچه‌های غیر رسمی خانگی

تاج الملوک‌ها. *Aquilegia sp.*

قرمز و آبی و گاهی سفید است. دمگل آن ابتدا حالت خمیده دارد به نحوی که گل به صورت واژگون بر روی آن قرار می‌گیرد ولی پس از تشکیل میوه، از این حالت خارج شده وضع قائم پیدا می‌کند.

این گیاهان چندساله که رنگ‌های متنوعی دارند در اواسط بهار به گل می‌روند. گل‌های زیبا با مهمیزهای رنگی و قد نسبتاً بلند که در حدود نیم متر ارتفاع دارد و در بین بقیه گیاهان به خوبی خودنمایی می‌کند. گل‌های آن زیبا، نامنظم، به رنگ‌های مختلف ارغوانی،

میخک‌ها *Dianthus sp.*

برای این نوع باغچه‌هاست که به آفتاب خیلی زیادی نیازی دارد.

تقریباً از ضروری‌ترین گیاهان برای این نوع باغچه‌ها هستند. گیاهانی چند ساله یا یک ساله با رنگ و اندازه گل‌های متنوع و عطر دل‌انگیز یکی از بهترین انتخاب‌ها

زبان در قفا *Delphinium*

گل‌های زیبا در اواسط بهار گل داده و با رنگ‌های بنفش و آبی و صورتی و لطافت گلبرگ‌ها زیبایی حیرت‌انگیزی به باغچه‌ها می‌دهند. در کاشت آنها باید دقت شود که این گیاهان غذای خوبی برای حلزون-هاست و باید مراقب این مزاحم‌های کوچک بود.

این گیاهان زیبایی یک ساله و گاهی چند ساله با رنگ گل‌های قرمز، صورتی، بنفش، آبی و سفید است. دارای رقم‌های پاکوتاه و پابلند است. گل‌ها به صورت سنبله یا خوشه بوده و هرگل دارای یک مهمیز طویل است و علت نام‌گذاری آن در فارسی به همین خاطر است. این

مینای اصفهان *Callistephus chinensis*

نوع باغچه‌هاست. دوره گل‌دهی این گیاه از اواسط بهار تا پایان تابستان است و با ریزش بذرها، آن، سال بعد نیز این گیاه زیبا در باغچه حضور خواهد داشت.

این گیاه یکساله زیبا از خانواده گل ستاره‌ای با رنگ گل قرمز، صورتی و آبی و ارتفاع نسبتاً کوتاه در حدود ۲۰ سانتیمتر، یکی از مناسب‌ترین انتخاب‌ها برای این

گل استکانی *Campanula*

استفاده می‌شود. بخصوص هنگامی که زیر بوته گل رز رشد کند بسیار زیباست. گل‌های این گیاه برای زنبورهای عسل و سایر گرده‌افشان‌ها بسیار جذاب هستند.

گل استکانی به دلیل گل‌های زنگوله‌ای، به رنگ معمولاً آبی و فصل گل‌دهی طولانی انتخاب بسیار خوبی برای این نوع باغچه‌هاست. این گیاهان به طور سنتی در طرح‌های باغ کلبه‌ای یا باغچه غیر رسمی خانگی

ختمی *Alcea rosea*

کاشته شود جلوه خوبی خواهد داشت. برای القای رشد مجدد و گل‌دهی دوباره، اگر ساقه گل‌دهنده پس از اتمام گل مرحله اول قطع شود، دوباره شروع به گل‌دهی می‌کند.

این نوع ختمی یک گیاه کلاسیک باغ کلبه انگلیسی است، گل‌های درشت گاهی پرپر که از تابستان تا اوایل پاییز گل‌دار هستند. این گیاه چند ساله است، اما اغلب به عنوان دوساله کاشته می‌شود. اگر در قسمت‌های انتهایی باغچه، در محل آفتابی و به صورت گروهی

Clematis sp. کلماتیس‌ها

آلاچیق‌ها، نرده‌ها و پایه‌ها بالا می‌روند و وقتی گل‌دار هستند زیبایی خیره‌کننده‌ای به محیط خود می‌دهند. این گیاهان در زمستان به هرس کردن نیاز دارند تا جوانه‌های گل قوی‌تری در فصل رشد بعدی تولید کنند.

این بوته‌های بالارونده با گل‌های بنفش، قرمز و سفید نسبتاً درشت می‌تواند زینت بخش قسمتی از باغ کلبه‌ای باشد. این گیاه که بومی اروپا و مناطق نسبتاً سرد و مرطوب است نیاز به خاک غنی و مرطوب دارد. در همه طول تابستان دارای گل هستند و به خوبی از

Rosa sp. رزها

و نسترن‌ها و حتی رزهای باغچه‌ای هیبرید را می‌توان برای این نوع سبک باغچه‌کاشت. آن‌ها باید در محلی آفتابی و خاک غنی کاشته شوند. و به موقع گل‌های پیر شده آن‌ها را حذف، و به خوبی و به موقع باید هرس شوند.

انواع مختلفی از رزها وجود دارد، از رزهای خوشه‌ای (فلوریباند) گرفته تا رزهای بالا رونده و گل رز بوته‌ای. لطافت این گل‌ها و تنوع رنگ‌های زیبا و عطر آنها برای یک باغ کلبه‌ای ایده‌آل است. رزهای مینیاتور، ارقام قدیمی‌تر رز مثل گل رز معطر، رزهای هفت رنگ

پیازها *Allium sp.*

آلیوم‌ها به طور حیرت‌آوری عمر گل‌طولانی داشته و هفته‌ها گل‌های شادابی دارند. فاصله بین بهار و تابستان این گل‌ها از بین می‌روند و در فصل پاییز و زمستان مجدداً برگ و گل می‌دهند. آنها با داشتن گل‌های زیبای طیف‌های مختلف رنگ بنفش، وقتی به صورت گروهی کاشته می‌شوند، منظره چشمگیر ایجاد می‌کنند. آلیوم‌ها حتی به عنوان گل‌شاخه بریده نیز کاربرد دارند و زنبورهای عسل آنها را دوست دارند.

نرگس‌ها *Narcissus sp.*

یکی دیگر از گل‌های پیازدار مورد توجه برای کاشت در این نوع باغچه‌ها نرگس است. که در کشور ما به خوبی رشد می‌کند. از هر کدام از دو نوع نرگس موجود (نرگس گل‌درشت زرد و نرگس شیراز) می‌توانید استفاده کنید. کفایت یک بار کاشته شوند تا چند سال متوالی زیبایی خود را به باغچه اهدا کنند.

دیگر گیاهان

گیاهان دیگر مناسب باغ کلبه‌ای شامل گل‌انگشتانه *Digitalis sp.*، گل‌اشرفی *Coreopsis*، کتان *Linum* و کلاه‌مکریکی *Ratibida columnifera* می‌تواند باشد. در این باغ‌ها می‌توان در مخلوط کاشته شده، از گل‌های یک-ساله، دارویی و یا حتی از بعضی سبزیجات خوراکی هم استفاده کرد...

در آخر لازم است به چند نکته تکمیلی در کاشت این باغ‌ها اشاره شود. اول اینکه بیشتر گل‌های یک ساله کاشته شده در این باغچه‌ها، مانند ناز، آهار، و یا اطلسی زادآوری طبیعی دارند. بدین معنی که یک بار که این گیاهان کاشته می‌شوند اغلب در فصل‌های بعدی رشد، از بذر ریخته شده در سال قبل مجددا سبز شده و در باغچه حضور خواهند داشت. دوم این‌که در این باغچه‌ها در طول فصل رشد گیاهان به تناوب به گل رفته و در هر زمانی از سال این باغچه‌ها ترکیب رنگی متفاوتی خواهند داشت. از این رو بهتر است به زمان گل‌دهی و طول دوره گل‌دهی گیاهان توجه دقیق‌تری شود، به طوری‌که از تنوع از گیاهان استفاده شود که در تمام طول سال این باغچه‌ها منظره زیبایی داشته باشند.

